

מאוצרות הפרשה

מעשים טובים. אם אנו יודעים לבוא אל היכל המלך, מה טוב, ואם לא, מעמיד עליהם מלך קשה כהמן. כתוב בגמ' (מגילה יד.) שגדולה הסרת הטבעת יותר מארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות שהתנבאו לישראל, וכל פעם שישנה מלחמה, ישנה התקרבות. אומר ה"לקוט גרשוני" "אשר יקרא" כלומר הקב"ה יקרא לכם באחרית הימים אם לא תבואו לבד. כל אחד יודע שכאשר באות צרות, זהו סימן שהקב"ה קורא. הרה"ג ירחמיאל קראם זצ"ל, המשיל את הדבר לאחד שנסע ברכב ונדלקה לו נורה אדומה המעידה על מחסור בשמן – הלך לחשמלאי שינתק לו את החוט. מאז הנורה לא מציקה לו, אבל המנוע "הלך". כשהקב"ה שולח למישהו מחלה, פעם היו רצים לביהכ"ס ואומרים פרקי תהילים ואח"כ לרופא, ואילו אנו רצים רק לרופא. כלומר, מכבים מיד את ה"נורה האדומה". הנורה האדומה אומרת שחסר שמן, הקב"ה קורא לך, למה אתה מוחק את הקריאה ע"י אנטיביוטיקה, הרי בסוף עלול להיות חורבן. (מדשן ביתך)

לו ישטמנו יוסף והשב ישיב לנו את כל הרעה אשר גמלנו אתו (נ,טו) מדוע חשדו האחים ביוסף? עי' ברש"י. בעל הטורים כתב פרוש אחר: "כשחזרו מלִקְבוֹר את אביהם עבר יוסף על הבור שהשליכוהו בו וברך בדרך: 'ברוך שעשה לי נס במקום הזה'. אמרו: עדין הוא זוכר בלבו מה שעשינו לו". שאל רבי חיים שמואלביץ זצ"ל: הלא הלכה פסוקה היא בשלחן ערוך, שהעובר ליד מקום שנעשה לו נס, מברך "ברוך שעשה לי נס במקום הזה". מה רוצים אפוא האחים מיוסף – שלא יברך? מה ההוכחה מהברכה שהוא עדין עומד בשנאתו עליהם? כשהייתי בחור בישיבה נסעתי בבין הזמנים – עם ה"פעילים" – לעשות פעילות בירוחם. הביאו לנו נהג. רק יצאנו מירושלים, בצומת הראשון, הנהג עצר את האוטו בצד, יצא החוצה וברך: "ברוך שעשה לי נס במקום הזה". "מה קרה?" שאלתי אותו. "במקום הזה התנגשתי בתמרור..." בצומת הבא, שוב עצר את האוטו בצד, ושוב יצא החוצה וברך: "ברוך שעשה לי נס במקום הזה". "כאן נרדמתי על ההגה והתנגשתי חזיתית באוטו שבא ממול", סיפר בלי שאפילו שאלתי. "חביבי!" אמרתי לו. "בבקשה תוריד אותי כאן ועכשיו. אתה אמנם מלומד בנסים, אבל אני עם מעשה נסים איני נוסע..."

יוסף, כאמור, בעברו ליד הבור, ברך: "ברוך שעשה לי נס במקום הזה". מחדש רבי חיים שמואלביץ חידוש גדול: מי יכול לברך, בשם ומלכות, 'ברוך שעשה לי נס במקום הזה'? רק מי שחי מחדש את ההרגשה שהיתה לו בזמן שהנס קרה! הוא מוצף ברגשות כאלו הנס קרה עתה! אבל מי שקרה לו נס לפני עשרים – שלושים שנה, והוא אינו זוכר אותו וממילא לא "חי" אותו – אינו יכול לברך בשם ומלכות את הברכה הזאת! יוסף עבר ליד הבור, שאליו השליכוהו לפני שלושים ותשע שנים, ונעמד לברך בשם ומלכות: "ברוך שאתה לי נס במקום הזה!" הוי אומר – הסיקו מזה האחים – שהוא חי מחדש את הארוע. הוא מרגיש כאילו עכשיו הם השליכו אותו אל הבור המלא בנחשים ובעקרבים. כאילו עתה ארע לו הנס שנצול מהם! לכן עלה בלבם החשש "לו ישטמנו יוסף". (רבי מאיר צימרוט שליט"א, נאה דורש)

בחרבי ובקשתי (מח, כב)

בצלותי ובבעותי (תרגום אונקלוס). רבי שלמה זלמן אוירבך זצ"ל היה מתפלל תפילת מנחה בביהכ"ס הגר"א בירושלים שהיה קרוב לביתו, ורבע שעה לפני זמן מנחה היה כבר יוצא מהבית. פעם תלמידיו שאלוהו "רבע שעה לפני התפילה הרב יוצא?" ענה להם "עכשיו אני הולך לדבר עם המלך, מגיעים לדבר עם המלך בדקה האחרונה!!? צריך להגיע כמה דקות לפני כן כדי להתיישב..."

שמעתי פעם מיחודי אחד שתפילה זה כמו חתונה, בחתונה יש כאלו שמגיעים רק לכמה דקות, אומרים מזל טוב ויוצאים. יש כאלו שמגיעים קצת יותר, לפעמים גם לסעודה. ויש כאלו שמגיעים אפילו לפני החופה, הכל תלוי בקרבה אל החתן והכלה או המחותנים. מי שסתם בא ויוצא מיד, הוא לא כל כך קרוב, הוא בא רק להראות שהוא היה בחתונה. מי שמרגיש יותר קרוב, מגיע לסעודה, אבל המשפחה והידידים מגיעים כבר לפני החופה. כך גם בתפילה, מי שבא לפני התפילה, הוא מראה כמה הוא מחובר ושייך לתפילתו, וזו צורה של תפילה. מי שבא מאוחר ויוצא לפני שמסיימים את התפילה, זה סימן... (מדשן ביתך)

האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים (מט, א) וברש"י: ביקש לגלות את הקץ ונסתלקה ממנו שכינה. אחד מחכמי המוסר שאל את ה"בית ישראל" מגור זצ"ל שאלה קנטרניות, מדוע בבית גור נוהגים להרבות בניגוני שמחה בתפילות של הימים הנוראים, האם לא ראוי ביום הדין להרבות בכניות ובתחנונים שיעוררו לתשובה? אצלנו בישיבה כשאומרים 'ונתנה תוקף' ישנה התעוררות כזאת עד שהקירות רועדים, ואילו אצלכם כשמגיעים ל'ונתנה תוקף' שרים 'מארש', האם זה קונצרט? אמר לו הרבי: מצינו ביעקב אבינו שביקש לגלות את הקץ ונסתלקה ממנו שכינה, אם כדי שלא יתפרסם הקץ, הרי יכול היה הקב"ה לצוותו שלא יגלה? אלא, פירש המגיד רבי צבי הירש מוואדיסלב ז"ל (אביו של הר"ב מפרשיסחא) בחיבורו "עשרה למאה", כי כאשר ביקש יעקב לגלות את הקץ, צפה בדורות הבאים, וראה את צרות הגלות העתידות לבוא קודם ביאת המשיח, ובפרט מלחמת העולם בה נרצחו באכזריות מליוני יהודים, עד כי נעצב אל לבו. ממילא נסתלקה שכינה הימנו – כי אין השכינה שורה אלא מתוך שמחה. המשיך הרבי, כשאין שמחה, גם בכיות וזעקות לא יועילו. כמו שכתוב (איכה) "גם כי אזעק ואשוע שתם תפילתו", בלי השראת השכינה התפילות אינן עולות לשמים. אולם, כאשר נאספים יהודים פליטי חרב, אודים מוצלים מאש, אחד מעיר ושנים ממשפחה, פוצחים בניגון 'מארש', ומתעוררים על ידי זה לשמחה, כמו שכתוב 'והיה כנגן הנגן ותהי עליו יד ה' (מלכים ב,ג), ו"אין השכינה שורה אלא מתוך שמחה של מצוה" (שבת ל:), או אז יש השראת השכינה. וכאשר ישנה השראת השכינה זה כבר משהו אחר, התפילות עולות ומתקבלות בשמים, גם ללא זעקות ויללות, אלא מתוך שמחה.

אותו ראש ישיבה יצא בהתפעלות, נסע להגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל וסיפר לו את כל הדברים, ושאלו מה אומר על זה? ענהו רבי יחזקאל: מה אעשה שהרבי מגור אכן צודק! (יגדיל תורה)

שם. מדוע נכתב יקרא בא' ולא בה', מתוך ה"לקוט גרשוני", הקב"ה קורא לנו ותובע מאתנו להתקרב אליו יותר ויותר, יותר מצוות ויותר

השפעת התפילה – על פי ההשקעה!

וְאֵנִי נִתְּתִי לְךָ שְׁכֵם אֶחָד עַל אֶחָד אֲשֶׁר לְקִחְתִּי מִיַּד הָאֹמְרֵי בְּחַרְבִּי וּבְקִשְׁתִּי (מ"ח, כ"ב) ופרש"י: "בחרבי ובקשתי - היא חכמתו ותפלתו". לכאורה, עלינו להבין: מדוע תפילתו של יעקב נקראת בשם 'קשת'? את התשובה, נבין על פי המעשה הבא:

היה זה בתקופת ההפגזות הקשות על היישוב היהודי בירושלים, בשנת תש"ח, כאשר בשלב מסויים הושגה באמצעות מתווכים הפוגה בין הצדדים הלוחמים, מה שאפשר ליהודי ירושלים לצאת מעט מבתיהם בכדי לשאוף אויר צח. בין היוצאים, היה גם מרן הרב מבריסק, אשר יצא לטייל מעט, ובדרכו פגש באחיו של רבי זאב איידלמן ושאלו אודות המצב. הלה, הסביר לרב מבריסק את תמונת המצב, ולאחר מכן הוסיף: "יום האתמול, היה יום קשה במיוחד! ההפגזות היו קשות מתמיד, ונחוצים היו רחמי שמים מרובים!". אולם הרב מבריסק, לא קיבל את דעתו... "אתה צודק... יום האתמול - היה יום קשה במיוחד, אולם דוקא היום - יש צורך ברחמי שמים מרובים! שכן אתמול, כאשר ההפגזות היו בשיאן, ואש ניתכה ארצה - היה ברור לכולם שיש צורך להתאמץ בתפילה... אבל היום, כאשר ההפגזות שכחו - ישנו חשש שאנשים יתפסו לאדישות ולשאננות, יסיחו את דעתם מן הרחמים, ותפילתם כבר לא תהיה כפי שהיתה ביום אמש...". כמובן, חששו של הרב מבריסק, לא היה פן אנשים יחדלו מלהתפלל... אולם הוא ידע היטב, שבכדי לזכות לישועה ולעורר רחמי שמים - אין די בתפילות כלשהן... יש צורך להתאמץ, להשקיע בתפילה, מעומק הלב, וחששו היה כי התפילות בעת ההפוגה לא תהיינה בהשקעה הראויה ומתוך מאמצים מספיקים... ואכן, מיד לאחר אותה שיחה - שב הרב מבריסק אל ביתו, ואת שאר זמן ההפוגה - ניצל לאמירת תהילים ברגש רב, תוך שהוא מעורר אף את מקורביו לעשות כמוהו ולהתאמץ בתפילה דוקא בשעה זו! הרי לנו, כי תפילתו של האדם מתקבלת - בהתאם למידת ההשקעה שהשקיע בה: ככל שההשקעה רבה יותר - כך קרובה התפילה להתקבל! אין כל התפילות שוות, משום שכל תפילה נבחנת על פי המאמצים שהושקעו בה! ומכאן תשובה לשאלתנו, על פי דרכו של האדמו"ר מקוצק שהיה אומר כך: הנה ידוע הדבר, שככל שהאדם מותח את הקשת יותר ויותר - כך החץ יגיע למרחק רב יותר, ופגיעתו תהיה משמעותית יותר... נמצא, כי התפילה - כמוה כחץ: ככל שהאדם מתפלל בכוונה רבה יותר ובכך כביכול 'מותח' יותר את הקשת הרוחנית שלו - כך תפילתו מגיעה גבוה יותר, והשפעתה רבה יותר! (מתוך "ללמדך - בראשית" מאוצרותיו של הרב מרדכי פרוינדליך זצ"ל)

פינת ההלכה

למי שייכת שרשרת הזהב שנמצאה במעי הדג

שאלה: מעשה שהיה ביהודי שהגיע אל חנות דגים, וביקש לקנות דג קרפיון, העובד אמר לו שהקרפיון נגמר, ונשאר רק דג בורי מהיקרים ביותר, היהודי החליט שלכבוד שבת קודש הוא מרשה לעצמו לקנות אפילו את הדג היקר, שהרי הוצאות שבת אינן בחשבון, והקב"ה מחזירו. העובד נטל את אחד הדגים הגדולים, ואכן המחיר היה גבוה מאוד, ומ"מ היהודי לא הצטער ושמח שיהיה לו לשבת קודש דג גדול וטעים. העובד התחיל לנקות את הדג ולפותחו, וכשחצה את בטנו של הדג לפתע מצא שרשרת זהב ששויי נאמד באלפי שקלים, הקונה שמח מאוד ואמר לעובד, הנה הקב"ה שילם לי מיד את הוצאות השבת, והשאיר לי עודף גם לחלות ולבשר, וגם לשבתות האחרות, העובד טען הרי אני מצאתי את השרשרת ולכן היא שייכת לי, בעל החנות שראה את כל השתלשלות הענינים טען בתוקף, השרשרת שייכת לי, כי הרי כל הדג שלי. השלושה הגיעו לבית הדין. וכל אחד טוען כולה שלי, הלוקח טוען: מיד כששקלת את הדג והתחילו לנקותו ולחוטכו קניתו אותו, שהרי לו הייתי רוצה לחזור בי לא יכולתי, ואם כן קנית את הדג עם השרשרת שבתוכו. הפועל טוען: הרי השרשרת היא מציאה שלא הייתה אמורה להיות בדג, והרי שנינו בב"מ (יב): מציאת פועל לעצמו. בעל החנות טוען: דג מכרתי שרשרת לא מכרתי, וזה איננה מציאה אלא השרשרת שייכת לי כי הדג היתה שייכת לי ואני קניתיה. הצדק עם מי? **תשובה:** בנוגע לקונה, נראה כי הוא לא זכה בשרשרת, מאחר ועדיין לא עשה שום קנין בדג, ואם כן היאך יזכה בשרשרת שבמעיו? ! ואף שאילו היה חוזר בו היה חייב לשלם את שווי הדג, לא משום שהדג שייך אליו אלא מדינא דגרמי, וזאת עפ"מ ש"כ השו"ע (ח"מ סימן שלג ס"ח) אמר לאומן עשה לי דבר פלוני ואקחנו ממך, ועשאו האומן, ואחר כך אינו רוצה לקחתו, והוא דבר שאם לא יקחנו מיד יפסיד חייב. וכתב הנתניבות (ס"ק ט"ו) שאף שלא עשאו כפועל שלו ואינו שלוחו, מ"מ חייב מדינא דגרמי כיון שהוא דבר האבד. ו**בנוגע** לדין תורה בין בעל החנות והעובד, נראה שזה תלוי במחלוקת הלבוש והנתניבות, שהנה כתב השו"ע (ח"מ סימן רלב ס"ח) אם קנה דבר בחזקת בדיל ומכרו, ואחר כך נודע שהיה בו כסף או זהב, זכה הלוקח, שלא זכה בו מעולם הואיל ולא ידע בו. ובטעם הדבר כתב הלבוש (ה"ד בפתחי תשובה ס"ח) שכיון שהמוכר לא זכה בו כשקנאו מן העכו"ם שלא ידע בו ולא נתכוין לקנותו. הרי שכל מה שהקונה לא נתכוון לקנות הרי זה הפקר, וכל הזוכה בו זכה, ובענינו, הרי זה שייך לפועל. **אמנם** הנתניבות (ס"ק"ה) כתב בטעם הדבר שכיון שאין דרך להוודע כלל, הרי כאבודה ממנו ומכל אדם דהוי הפקר, משא"כ במצא כסף שהוא כרוך במטלית ולא ידע מה הוא וכיוצא בזה בדבר שדרכו להוודע זכה הראשון. ולפי"ז בענינו שהדג דרכו להפתח, ואינה אבודה ממנו ומכל אדם, זכה בו המוכר. ו**בענינו** לכאורה לשיטת הלבוש הרי זה שייך לפועל כיון שהמוכר לא נתכוון לקנותו, ולשיטת הנתניבות כיון שעתידי להגלות הרי זה שייך למוכר, וכתב בדברי הגאונים (כלל ו אות ל) שהדבר ספק, ואי אפשר להוציא מהמוחזק. (הגר"י זילברשטיין שליט"א, חשו"ק חמד)

חידה שבועית

מה הדבר שאם תראה אותו ולא תראה אותו?

תשובה על חידה פר"ש: התאמות של בנימיני עיי רש"י מו-כו. תשובה לחידה: ערימה אחת. שם הזוכה: שימי שטנפפר נ"י

מזל טוב

מרכז העיר: משפחת צבי אנסבכר הולדת הבן משפחות מייער - רוזנברג הולדת הבת הנינה משפחת ברוזמן להכנס הבן לעול תורה ומצוות משפחות הרב ארנטרובי להכנס הבן הנכד לעול תורה ומצוות משפחות קצנלבוגן - רפפורט הולדת הבן הנכד משפחות דני - ישעיהו פרידמן הולדת הבן הנכד **גני הדר -** משפחות ברזיער - קוגל להכנס הבן הנכד לעול תורה ומצוות משפחות רוזנברג להכנס הבן לעול תורה ומצוות משפחות דוברוביצר להכנס הבן לעול תורה ומצוות

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com